

Manifest Toekomst van Zeist / 2019 11 22

*Stichting Beter Zeist, Stichting Milieuzorg Zeist e.o., Vereniging Werkgroep Natuurlijk Zeist-West
p/a Griffensteijnseplein 22, 3703 BG Zeist, tel. 06-46082657, beterzeist@gmail.com*

*Inspiratie voor inbreng in de Maaltijd van Zeist over De toekomst van Zeist
en de voorbereiding van de Omgevingsvisie Zeist*

Inleiding

Wij maken ons ernstig zorgen over de samenhang van het gemeentelijk beleid en een dialoog daarover tussen politiek en de Zeister samenleving. De gemeente vraagt in de Maaltijd van Zeist om uitspraken, meningen van burgers over de toekomst van Zeist. Daarnaast zal in 2020 worden begonnen met de voorbereiding van de Omgevingsvisie Zeist. Vanuit de ervaring van onze organisaties geven wij u de volgende aanbevelingen mee als inspiratie voor de inbreng voor beide processen.

Voor de toekomst van Zeist is het belangrijk dat Zeist deel uitmaakt van de regio om de stad Utrecht. De stad Utrecht en vooral de universiteit en alles daaromheen, Utrecht Science Park (USP De Uithof), groeit als kool. Arbeids- en opleidingsplaatsen nemen in hoog tempo toe. Dit geeft in en rondom Utrecht grote druk op de woningmarkt, het wegen- en openbaarvervoersnet, groen en natuur en recreatiemogelijkheden. Een florerende economie is mooi, maar teveel is nooit goed. Provincie en gemeenten, waaronder Zeist, willen de groei mogelijk maken met grote woningbouwprogramma's en ruimte voor bedrijven en groei van het USP / De Uithof. Discussie onder bevolking over de gevolgen en over beheersing van de groei, wordt echter niet georganiseerd.

Er komt voor Zeist in 2021 een nieuwe Omgevingsvisie. Maar vooruitlopend daarop worden er in informeel contact met gemeenten in de Regio Utrecht (U10 en U16) sectorale visies en plannen ontwikkeld. Grote bouwprogramma's en groei van arbeidsplaatsen worden hierin al vastgelegd. Dit heeft straks ingrijpende effecten op Zeist. Zo wordt de input voor Omgevingsvisie en druk op het Zeister groen al vastgelegd. Dit gebeurt zonder informatie aan of met inspraak van of via een dialoog met de burgers van Zeist.

Wij constateren dat ondanks jarenlang aandringen bij de raad en het college geen initiatieven zijn ondernomen om samen met de bevolking tot een Omgevingsvisie te komen. Dit in tegenstelling tot omliggende gemeenten die zich al jaren voorbereiden op een dergelijke wettelijk verplichte visie. Dialoog tussen burgers, organisaties, bedrijven en politiek is belangrijk om tot een maatschappelijk gedragen Omgevingsvisie Zeist te komen.

De Maaltijd van Zeist heeft o.i. nu teveel het karakter van 'Droomt u maar'. Dat kan natuurlijk een indicatie geven wat er onder de bevolking leeft ten aanzien van bepaalde thema's. Maar aangezien bij de Maaltijd gekozen is voor een thematische of sectorale insteek, ontstaat er niet zomaar een integrale toekomstvisie en omgevingsvisie voor Zeist. En de integratie van beleidsvelden was juist het basisidee van de Omgevingswet. Dus op zich kan dromen met zijn allen over de toekomst van Zeist goed zijn, maar dan wel gevolgd door een brede dialoog in de samenleving, inclusief bijbehorende verdieping.

De huidige Structuurvisie Zeist 2020, 'Zeist schrijf je met een Q' is wél in brede dialoog die met de bevolking is opgesteld. Dat gebeurde met een bijbehorende verdieping in wijk- en themabijeenkomsten en workshops. Dat moet nu weer gebeuren. Voordat er al van alles is vastgelegd in U10 of ander samenwerkingsverband tussen de gemeenten.

Algemene aanbevelingen voor de toekomst van Zeist

1. Eindelijk beginnen met het opstellen van een Zeister Omgevingsvisie.
2. De Omgevingsvisie in een brede dialoog met de bevolking opstellen zoals ook gebeurde in 2009 en 2010. Daarbij werd eerst het 'Ontwikkelingsperspectief Zeist 2030' opgesteld en daarna op basis daarvan de Structuurvisie Zeist 2020. De uitkomsten van de Maaltijd van Zeist kunnen hooguit een eerste indicatie geven voor de toekomstvisie van Zeist.
3. Bij belangrijke thema's die de gehele bevolking aangaan ook echt kiezen voor een brede dialoog met burgers en betrokkenen, inclusief bijbehorende verdieping, vergelijk ook de 'Participatieladder'.
4. De inspraak over belangrijke raadsbesluiten in dialoog met de insprekers vormgeven. Zie voor een goed voorbeeld de gemeente Utrechtse Heuvelrug¹.
5. Voor meer continue advisering vanuit de burgers onafhankelijke adviesgroepen² of -netwerken instellen voor groen, ruimte, mobiliteit, milieu/duurzaamheid.
6. Experimenteren met wijkvisies en wijk/ buurtbudgetten met bewonersinvloed.
7. Initiatiefnemers van ruimtelijke ontwikkelingen verplichten direct-belanghebbenden te betrekken bij de planvorming; als dat niet of onvoldoende plaatsvindt wordt een plan niet in behandeling genomen zoals in Engeland.
8. Raadsinformatie bijeenkomsten openbaar tenzij onmogelijk om redenen van financiën, veiligheid en privacy.
9. Gemeenteambtenaren moeten actief contact onderhouden met burgers en belanghebbenden (om kennis te nemen van wat er in de samenleving speelt).

Enkele inhoudelijke suggesties (van vele suggesties, zie verder de bijlage)

1. *Omgevingsvisie*: prioriteit voor natuur en groen, ruimtelijke kwaliteit (inclusief bijbehorende leefomgevingskwaliteiten en waarden), vrije uren- en dagrecreatie. Inzetten op de kwaliteit van Zeist i.p.v. stimuleren kwantiteit. Bouwen in harmonie met de omgeving, vergelijk principe: 'Natuur- en landschapsinclusief ontwerpen'.
2. *Energie en luchtkwaliteit*: Inzetten op een energieneutrale samenleving; ontmoedigen van (particuliere) houtstook en instellen vuurwerkverbod m.u.v. centraal vuurwerk.
3. *Mobiliteit*: eerste prioriteit voor fietsverkeer en fijnmazig openbaar vervoer rekening houdend met aanwezige waarden.

¹ Ronde Tafel via fasen van beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming (BOB-model).

² Voor dergelijke adviesgroepen kan de Groenraad Amstelveen als voorbeeld dienen.

Bijlage Manifest over de toekomst van Zeist / november 2019

Stichting Beter Zeist, Stichting Milieuzorg Zeist e.o., Vereniging Werkgroep Natuurlijk Zeist-West

De volgende aanbevelingen en suggesties gaan vooral over het gemeentebestuur en ruimtelijke ordening in brede zin en minder over het sociale domein. De punten zijn gebaseerd op de ervaringen die de organisaties de afgelopen jaren in de contacten met burgers hebben opgedaan.

Komend voorjaar willen de organisaties de aanbevelingen met de bevolking bespreken. De bedoeling is te komen tot een gedragen visie die kan dienen als grondslag voor de Zeister omgevingsvisie. Daarbij zal ook gebruik worden gemaakt van visies van andere groepen en organisaties.

1. Algemeen

1.1 Bestuur en ondersteuning

- Raadsinformatie bijeenkomsten openbaar tenzij onmogelijk om redenen van financiën, veiligheid en privacy.
- Gemeenteambtenaren moeten actief contact onderhouden met burgers en belanghebbenden (om kennis te nemen van wat er in de samenleving speelt).

1.2 Algemeen beleid

- Beleidsvisies: aantal en omvang beperken; dit kan omdat met de omgevingswet een integratie van diverse sectorale beleidsvelden wordt beoogd, zoals ruimtelijke ordening, milieu, natuur en gezondheid.
- Beleidsproces efficiënter en effectiever (door goede inspraak-aanpak concreet, kostenbewust, snel en resultaatgericht).
- Uitvoeringsregels eenvoudiger met behoud van de omgevingskwaliteit; daarnaast de regels beter handhaven.
- Toezeggingen aan initiatiefnemers alleen op basis van vastgesteld beleid op basis van besluiten in openbare vergaderingen. Dus geen mondelinge toezeggingen aan projectontwikkelaars op basis van overleg binnenskamers. De winst daarvan is onder meer maatschappelijk draagvlak, kwaliteit van proces en product, vlottere doorgang van projecten door geen of minder procedures.

1.3 Gemeentefinanciën en voorzieningen

- De totale lasten voor burgers moeten gelijk blijven of verminderen (totale lasten gemeentelijke belastingen, heffingen en leges).
- Publieke voorzieningen waarborgen in de 5 kernen.

1.4 Burgerrelaties en burgerinitiatieven

- Alle gemeentelijke informatie, inclusief omgevingsvergunningen, digitaal beschikbaar maken en houden.
- De gemeente moet haar beleid helder en objectief uitleggen.
- Burgerparticipatie regelen in overleg met de wijk- en burgerorganisaties; vergelijk ook eerdere voorstellen met betrekking tot burgerparticipatie op basis van de 'Participatieladder'.
- De inspraak over belangrijke raadsvoorstellen in dialoog met de insprekers vormgeven; dat kan door de Ronde Tafel volgens het BOB-model vorm te geven zoals in gemeente Utrechtse Heuvelrug al geruime tijd gebeurt.
- Voor meer continue advisering vanuit de bevolking onafhankelijke adviesgroepen of –

netwerken instellen voor groen, ruimte, mobiliteit, milieu/duurzaamheid.

- Burgerinitiatieven stimuleren en ondersteunen.
- Experimenteren met wijkvisies en wijk/buurtbudgetten met bewonersinvloed.

2. Beleidsvelden

2.1 Ruimtelijke ontwikkeling

- Voor de Omgevingsvisie echt kiezen voor een integratie van diverse beleidsvelden, waarbij een duurzame ontwikkeling van Zeist centraal staat. Dat wil zeggen inclusief de daarbij behorende waarden van natuur, landschap, ruimte, cultuurhistorie, leefomgevingskwaliteiten, dus een gezond stedelijk leven en vrije uren- en dagrecreatie.
- Een duurzaam toekomstperspectief schetsen voor de samenleving als geheel. Dat geldt in het bijzonder voor de grote transitieopgaven m.b.t. klimaat, biodiversiteit en landbouw. Denk aan het voorkomen van uitstoot van stikstofverbindingen (NOx en NH3) en koolzuurgas (koolstofdioxide: CO2) door activiteiten van de mens en de effecten daarvan op de natuur en onze gezondheid.
- Kwaliteit boven kwantiteit stellen, vergelijk de Structuurvisie: 'Zeist schrijf je met een Q'.
- Waarborgen van groene 'dna' en dus groene (pre)positie van Zeist binnen de regionale ontwikkelingen. Dit vergt o.m. natuur- en landschapsinclusief ontwerpen.

2.2 Cultuurhistorie, natuur, landschap en groen

- Cultuurhistorie en groene omgeving bij ruimtelijke ontwikkelingen behouden en versterken, gezien het bijzondere natuurlijke kapitaal van Zeist; vergelijk ook de principes van 'natuur- en landschapsinclusief ontwerpen'.
- Zorg voor voldoende natuurwaarden en geef een impuls aan biodiversiteit en duurzaam waterbeheer, zowel binnenstedelijk als in het buitengebied. Bijvoorbeeld 'Operatie Steenbreek, 'Deltaprogramma Biodiversiteitsherstel'. In dit verband ook opstellen van 'Biodiversiteitsvisie- en programma'. Het gaat niet alleen om groen en water, maar ook om vogels, insecten, bloemen, struiken etc. voor een mooie en rijk geschakeerde natuur in Zeist, bijzonder gelegen op de overgang van de Utrechtse Heuvelrug met het Kromme Rijngebied.
- Ondersteun als gemeente initiatieven als 'Nationaal Park Heuvelrug' en het 'Geopark Heuvelrug', zij het wel met accent op waarden i.p.v. het alleen 'vermarkten' van die waarden.
- Oude en nieuwe woonbuurten moeten voldoende groen houden of krijgen; zie ook de relatie 'groen/natuur en gezondheid' en recreatieve voorzieningen: Jantje Betonnorm.
- Openbaar wijkgroen en wijkparken dus niet bebouwen maar behouden. Ook toegankelijke landgoederen en instellingsterrein Sanatoriumbos behouden. Het laatstgenoemde terrein met de omgeving versterken als bospark van Zeist (noord).

2.3 Milieu en duurzaamheid

- Duurzaamheid bij alle ontwikkelingen centraal stellen conform 'sustainable development goals UN'.
- Inzetten op een circulaire economie met respect voor de grenzen die de aarde daaraan stelt volgens het principe: 'Think global, Act local'.
- Gezien de urgente klimaatproblematiek op een zo kort mogelijk termijn een energieneutraal Zeist bereiken maar uiterlijk 2050, voor zover mogelijk binnen eigen grondgebied gemeente. Daarbij nadrukkelijk ook rekening houden met aanwezige waarden van natuur en landschap, dus ook hier uitgaan van natuur/landschaps inclusiefontwerpen, evenals ook actieve participatie bevolking.
- Inzetten op 'Zeist afval-/plasticvrij in 2030'; zwerfafval verminderen en preventie

- afvalproductie. In navolging van European Green Deal een Greendeal Zeist opzetten.
- Hergebruik (repaircafés) ondersteunen en recycling stimuleren.
 - Bij luchtkwaliteit aanhouden advieswaarden WHO; zelf meten van luchtkwaliteit stimuleren; particuliere houtstook ontmoedigen o.m. door voorlichting over luchtvervuiling of afbouwen; Instellen vuurwerkverbod m.u.v. centraal vuurwerk en handhaven.
 - Geluidsoverlast in het algemeen en in het bijzonder van evenementen voorkomen door beperking bij de bron.
 - Lichtvervuiling zoveel mogelijk voorkomen.
 - De Boswerf in het Zeisterbos als kennis- en educatiecentrum en leuk speel- en ontmoetingspunt in het bos blijven ondersteunen.

2.4 Economisch beleid en werkgelegenheid

- Primair verbeteren van arbeidsmogelijkheden voor de bevolking van Zeist, dat ook om onnodige mobiliteit te kunnen voorkomen.
- Voorrang voor werkgelegenheid die past bij groene 'dna' van Zeist: centrale ligging, duurzaamheid als centraal thema, groene omgeving, gezondheidszorg en zorg, duurzame recreatie. Dat groene 'DNA' als 'trade-mark' van Zeist uitdragen naar partners en zich ook laten manifesteren in (het centrum van) Zeist zodat ook bezoekers zich daarvan bewust worden.
- Bij alle economische ontwikkeling inzetten op kansen circulaire economie.
- Midden- en kleinbedrijf en startende ondernemingen ondersteunen.

2.5 Bouwen, wonen en volkshuisvesting

- Inzetten op de kwaliteit van Zeist in plaats van stimuleren kwantiteit conform de huidige Structuurvisie 'Zeist schrijf je met een Q'.
- Bouwen in harmonie met de omgeving volgens basisprincipe 'natuurinclusief ontwerpen en bouwen'.
- Initiatiefnemers van ruimtelijke ontwikkelingen verplichten direct-belanghebbenden te betrekken bij de planvorming, zoals bijvoorbeeld de 'GONS'-aanpak. Als dat niet of onvoldoende plaatsvindt, wordt een plan niet in behandeling genomen naar voorbeeld Engeland.

2.6 Verkeer, vervoer en parkeren

- Problematiek doorstroming, mobiliteit en parkeren oplossen op basis van een integrale visie, waarbij duurzaamheid centraal staat.
- Eerste prioriteit voor fietsverkeer en fijnmazig vervoer rekening houdend met aanwezige waarden. Dit onder meer vanwege bereikbaarheid, leef- en luchtkwaliteit en onze mooie omgeving. Verbetering van de bereikbaarheid van de dorpen in de gemeente d.m.v. openbaar en/of gezamenlijk georganiseerd vervoer.
- Verbetering fietsroutes en fietsparkeren; snorscooters met helm op de rijbaan, zie het succesvol beleid van de gemeente Amsterdam.
- Beperken van overlast van wegen (geluid, gassen, fijnstof, stank) waaronder ontmoedigen van vervuilende scooters en bromfietsen.
- Verkeersmaatregelen realiseren in overleg met belanghebbenden en verkeerscirculatie centrum heroverwegen op basis van praktijkervaring; dit sluit een andere heroverweging niet uit.

2.7 Welzijn, zorg en sociale zaken

- Ondersteunen verenigingsleven, wijk- en culturele initiatieven en mogelijkheden voor ontmoeting in wijken.

- Ondersteunen van Voedselbank, sociale kringloopwinkels en opvang van daklozen en verwarde personen.

2.8 Sport en recreatie

- Bij recreatie nadrukkelijk rekening houden met draagkracht natuur en landschap, dus een duidelijke zonering aanhouden.
- Bij (herziening) 'Masterplan sport' nadrukkelijk rekening houden met de grenzen die aanwezige waarden natuur, landschap en cultuurhistorie daaraan stellen.
- Sportvoorzieningen betaalbaar en bereikbaar houden.
- Schoolzwemmen opnieuw invoeren.

2.9 Kunst en cultuur

- Financiële ondersteuning voor kunst en cultuur handhaven.
- Zorgen voor voldoende atelierruimten voor (beginnende) kunstenaars.
- Bij evenementenbeleid nadrukkelijk rekening houden met aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie.

2.10 Openbare orde en veiligheid

- Meer cameratoezicht op kwetsbare plekken.
- Handhaven van openbare orde in plaats van gedogen van overlastgevend gedrag.